Työelämä
Mikko Räsänen

24.5.2018

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta HE 59/2018

Nopeasti muuttuvassa työelämässä elinikäisen oppimisen merkitys korostuu. Työnhakijoiden osallistuminen ammatillisia valmiuksia antavaan koulutukseen on lähtökohtaisesti kannatettavaa. Uusien teknologioiden ja työtapojen omaksuminen voi olla työllistymisen tai työssä pysymisen edellytys. Osaamisen kehittäminen voi lähteä työpaikkojen osaamistarpeista tai yksilön omaehtoisen osaamisen kehittämisen lähtökohdista.

Työnhakijat voivat nykyisin opiskella päätoimisesti ja saada opintojen ajalta työttömyysetuutta, jos TE-toimisto harkitsee sen työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi. Omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella on varsin yleistä ja etuuden piirissä olevien määrä on kasvanut nopeasti. Noin 40 000 henkilöä opiskelee työttömyysetuuden turvin.

Nykymuotoisen mallin on arvioitu toimivan hyvin, joskaan aivan tuoretta tutkimusta ei ole. TEM Raportin 37/2013 mukaan 84% opiskelunsa päättäneistä oli saavuttanut tavoittelemansa koulutustason.

Työvoimapoliittisilta toimenpiteiltä tuleekin edellyttää hyvää vaikuttavuutta. Toimenpiteiden tavoitteena tulee olla työttömyysjaksojen lyhentyminen ja avointen työpaikkojen täyttymisen nopeutuminen.

Hallituksen esityksen keskeinen sisältö on, että työttömät työnhakijat, joilla ei ole omaehtoisen opiskelun tukemisen edellyttämää koulutustarvetta, mutta jotka haluavat opiskella enintään kuusi kuukautta kestäviä päätoimisia opintoja työttömyysetuudella, voisivat niin tehdä. Nykyisestä poiketen nämä työnhakijat saisivat opintojen ajalta työttömyysetuutta.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n huolena on, että esitys todennäköisemmin pidentää työttömyysjaksoja kuin lyhentää niitä. Työvoiman kysyntä on voimakasta. Useilla toimialoilla ja alueilla koetaan suoranaista työvoimapulaa. Ohjaamalla työnhakijoita kouluttautumiseen heidän aktiivinen työnhakunsa vähenee. Erityisen haitallista tämä on työttömyyden alkuvaiheessa, joka on paras aika työllistyä

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
PL 30 · Eteläranta 10, 00131 Helsinki · Puhelin 09 42020
etunimi.sukunimi@ek.fi · www.ek.fi · Y-tunnus 1902799-1 · Kotipaikka Helsinki

uudelleen. Vapaan omaehtoisen koulutuksen tukemisen edellytyksenä tulisikin olla vähintään vuoden työttömyysjakso, jottei pitkitetä sellaisten henkilöiden uudelleentyöllistymistä, jotka eivät lisäkoulutusta tarvitse.

Esityksen mukaan työnantajiin muutos vaikuttaa ennen kaikkea vahvistamalla työvoiman osaamista. Perustelu on epävarma. Työllistymistä tukee se, että osaaminen vastaa työpaikkojen tarpeita. Esityksessä luovutaan TE-toimiston tekemästä työvoimapoliittisesta harkinnasta eli opintojen tarkoituksenmukaisuuden arvioinnista. Esityksessä ei myöskään ole kiinnitetty riittävää huomiota tuettavien opintojen sisältöön ja laatuun. Tuettaviksi opinnoiksi tulisi hyväksyä ainoastaan julkisen valvonnan alaisten oppilaitosten tarjoama ammatillisia valmiuksia parantava koulutus.

Esityksessä todetaan, ettei tarkoituksena ole, että työttömyysetuudesta muodostuisi opintotukea korvaava etuusjärjestelmä. Kuitenkin oletuksena on, että muutos kasvattaa työttömyysetuuden käyttöä opiskelun aikaisen toimeentulon tukimuotona. Opintotuen ensisijaisuus tulisi kirjata yleisperustelujen lisäksi itse lakiin.

Esitetyn mallin mukainen opiskeluaika tulisi vähentää myöhemmästä tukiajasta, mikäli työnhakija saa myöhemmin työttömyysetuutta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitetulla tavalla omaehtoisen opiskelun tueksi samaan opintokokonaisuuteen. Muutoin esitys tosiasiallisesti pidentää työttömyysetuudella tuettavien omaehtoisten opintojen keston enimmäisaikaa 24 kuukaudesta 30 kuukauteen.